

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยเราในปัจจุบันพยายามมุ่งเน้นแต่ทางด้านวัตถุธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุนี้จึงได้ละเลยการแก้ปัญหาคุณภาพของประชาชนในด้านจริยธรรม ทำให้เกิดปัญหามากมาย (พินิจ รัตกุล 2522 : 115-116) ส่วนหนึ่งของปัญหาเหล่านี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากค่านิยมและแบบแผนการดำเนินชีวิตของบุคคลที่ได้รับมาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้เพราะค่านิยมของประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นค่านิยมที่แข่งขันเพื่อความสำเร็จและความอยู่รอดของตนเอง นิยมการบริโภคทรัพยากรมากขึ้น มีการผลิตมากขึ้น เน้นความสำเร็จของปัจเจกชน (Individual) เหนือหมู่คณะ ถือความก้าวหน้าทางวัตถุเป็นเครื่องวัดความสำเร็จ ค่านิยมแบบนี้ได้ละเลยคุณค่าและความหมายในด้านจิตใจของมนุษย์ มองข้ามความหมายของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และไม่คำนึงถึงคุณค่าของสังคมและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522 : 99) ดังจะเห็นได้จากการแก่งแย่งชิงดี การเอารัดเอาเปรียบ ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ การกระทำผิดทางเพศ การก่ออาชญากรรม การทุจริตต่อหน้าที่ การละเมิดกฎหมายและศีลธรรมอันดีงาม ปรากฏการณ์เช่นนี้ชี้ให้เห็นว่า สังคมไทยมีความเสื่อมโทรมทางด้านจริยธรรมของประชาชนอย่างน่าวิตก

ในการที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น ควรจะเน้นพัฒนาคนในประเทศให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพดีเสียก่อน โดยเฉพาะในด้านจริยธรรมของประชาชนคือ มีความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เป็นต้น ก็จะเป็นพลังและรากฐานอันสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนความเจริญทางด้านวัตถุ สังคมหรือประเทศชาติได้ ถ้าประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีจริยธรรมสูง ย่อมมีความเห็นอกเห็นใจ รักใคร่ช่วยเหลือกัน มีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ สามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคมได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลให้สูงขึ้นจึงจำเป็นต่อความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ (ดวงเดือน พันธมนาวิน 2524 : 1) จริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญ

ที่สังคมควรยึดถือเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ให้มวลสมาชิกในสังคมนั้นได้ตระหนัก และนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติในที่สุด

ความหมายของจริยธรรมแบ่งตามลักษณะออกได้เป็น 3 แนวคิดคือ ตามแนวคิดของนักจิตวิทยาจะหมายถึง แนวทางที่บุคคลใช้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาตัดสินว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่พึงามถูกต้องควรปฏิบัติ และพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงามไม่ถูกต้องไม่ควรปฏิบัติทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสิ่งแวดล้อม โดยแต่ละสังคมเป็นผู้กำหนดและวางกฎเกณฑ์มาตรฐานนั้น ส่วนนักสังคมวิทยาจะอธิบายว่าจริยธรรมนั้นหมายถึง การค้นหาความจริงเกี่ยวกับคุณค่าความประพฤติในสังคมว่าสิ่งใดควรประพฤติและสิ่งใดไม่ควรประพฤติ แล้ววางหลักเกณฑ์กำหนดเป็นมาตรฐาน สุกท้ายนักพฤติกรรมศาสตร์ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรมเป็นลักษณะทางจิตใจและสภาพแวดล้อม ซึ่งจะทำให้บุคคลในสังคมนั้น ๆ มีการประพฤติดี ละเว้นความชั่วซึ่งได้รับอิทธิพลจากศาสนา กฎหมายและค่านิยมของสังคม ในลักษณะที่มีผลต่อจิตใจของบุคคล รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่บังคับการประพฤติดี ประพฤติชั่วของบุคคลไปพร้อม ๆ กัน

โดยสรุปลักษณะจริยธรรมของบุคคล ควรประกอบด้วยความรู้และความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องที่งาม สามารถตัดสินแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้โดยการใช้ความรู้สึกลึกซึ้งก็เป็นอีกส่วนประกอบหนึ่งคือ ความพึงพอใจ ศรัทธาเลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะนำจริยธรรมมา เป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

จริยธรรมเป็นผลจากการเรียนรู้เช่นเดียวกับพฤติกรรมอื่น การเรียนรู้นี้จะผ่านกระบวนการมีแบบอย่างและกระบวนการเสริมแรง เป็นการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมซึ่งเริ่มตั้งแต่เกิดจนตลอดชีวิต เป็นผลจากการอบรมเลี้ยงดูและการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ทำให้ซึบซาบเงื่อนไขต่าง ๆ จนสามารถบอกได้ว่าการกระทำใดถูกผิดชั่ว และถ้าปฏิบัติได้สอดคล้องก็ถือว่าเป็นการเรียนรู้จริยธรรม (Bar - Tal 1976)

สังคมมีส่วนในการปั้นมนุษย์ให้มีลักษณะต่าง ๆ กันตามลักษณะของสังคม การที่เด็กเล็ก ๆ จะเรียนรู้ว่าอะไรคืออะไรชั่วจากผู้อื่นที่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมด้วยการเลียนแบบ (Identification) จากผู้ที่ตนรักและมีอำนาจ จนในที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของ

สังคมมาเป็นหลักในการปฏิบัติตนโดยอัตโนมัติ (Wright 1971 : 57) นักทฤษฎีต่าง ๆ เชื่อว่า ในช่วงแรกของชีวิตเด็กนี้จะได้รับการปลูกฝังทางจริยธรรมมากกว่าช่วงอื่น ๆ ในชีวิต ฉะนั้นกระบวนการเรียนรู้จริยธรรมจึงควรมีการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก

โดยที่เด็กและเยาวชนเป็นประชาชนกลุ่มใหญ่คือ 60% ของประชากรทั้งประเทศ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524 : 312-313) และเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ซึ่งจะต้องเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เด็กและเยาวชนจึงนับได้ว่าเป็นทรัพยากรอันสำคัญ เพราะเป็นผู้รับใช้สังคม และจะเป็นผู้กำหนดนโยบายและบริหารประเทศสืบแทนบุคคลรุ่นเก่าต่อไป จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการส่งเสริมให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี นอกจากได้รับความรู้ที่ดีแล้ว คุณธรรมจริยธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง และปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ก็จะเป็นรากฐานที่จะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ มีจริยธรรมสูง (ทิพย์สุภา นิลสินธพ 2523 : 2)

การกระตุ้นพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กและเยาวชนให้มีมากขึ้นนั้น กระทำได้โดยให้เด็กและเยาวชนมีตัวแบบที่กระทำความดี และตัวแบบที่มีลักษณะที่เหมาะสมอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ยุ่งยากมากเกินไป ส่วนการปลูกฝังลักษณะทางจริยธรรมคือ การใช้เหตุผล เด็กและเยาวชนควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ อันจะมีส่วนช่วยให้เยาวชนไทยมีจิตใจสูงได้ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2519 : 31)

ในแผนการศึกษาแห่งชาติไม่ว่าจะเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2503 (กระทรวงศึกษาธิการ 2504 : 4) หรือแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 17-18) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เยาวชนไทย ต่างก็ระบุให้จริยศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของแนวนโยบายของการจัดการศึกษาของรัฐ ที่จะต้องเสริมสร้างเพื่อให้เยาวชนไทยมีลักษณะ อุนิสัยและพฤติกรรมที่ดีงามเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม (ภาณี อัครธรรม 2528 : 1)

เด็กหรือเยาวชนของชาติจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสมรรถภาพ มีจริยธรรม หรือจะเป็นบุคคลที่คอยถ่วงสัมภมณนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลี้ยงดูของพ่อแม่ การฝึกฝนในโรงเรียน อิทธิพลจากเพื่อน ศาสนาและวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้จากสภาพสิ่งแวดล้อมในสังคม และที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งคือ อิทธิพลของสื่อมวลชน ในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยนี้ สื่อมวลชนถือว่ามามีบทบาทสำคัญ สามารถกระจายข่าวสารได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วไปสู่ประชาชนจำนวนมาก ทุกเพศ ทุกวัยและแทบทุกอาชีพ เด็กและเยาวชนเป็นวัยสำคัญที่กำลังพัฒนาทั้งในทางร่างกาย สติปัญญา สังคมและศีลธรรม สื่อมวลชนมีอิทธิพลชักจูงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะคิดและค่านิยม ซึ่งสื่อมวลชนสามารถสร้างหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือค่านิยม รวมทั้งหันเหหรือชักจูงแนวความคิดให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้สื่อสารได้ ด้านอารมณ์สื่อมวลชนก็สามารถเร่งเร้าให้เกิดความรู้สึก รัก ชอบ เกลียดชัง ต่อต้านในสิ่งใดโดยไม่ยากนัก ด้านศีลธรรมสื่อมวลชนก็สามารถสอดใส่คุณธรรมหรือศีลธรรมให้มวลชนได้เป็นอย่างดี (ศาสตราจารย์ จิตนะ 2528 : 2) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชนนั้น ส่วนใหญ่อยู่กับการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์และภาพยนตร์ ดังนั้นโอกาสที่เด็กและเยาวชนจะตกอยู่ใต้อิทธิพลของสื่อมวลชนจึงมีมาก (บุญเลิศ สุภคติก 2525 : 40)

ในปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการสื่อความหมาย ความเข้าใจระหว่างบุคคลในสังคมจำเป็นต้องอาศัยสื่อมวลชน ซึ่งในที่นี้หมายถึง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ สื่อมวลชนเหล่านี้กำลังมีบทบาทอย่างกว้างขวางในการให้ข่าว ให้ความรู้และโน้มน้าวมติมวลชนในขณะที่ทำให้ความบันเทิงไปในตัวด้วย ประชาชนโดยทั่วไปต้องใช้เวลาส่วนมากในการประกอบอาชีพของตน จึงต้องพึ่งสื่อมวลชนช่วยประมวลข่าวที่สำคัญและเลือกเฟ้นความรู้รอบตัวที่เป็นประโยชน์ เพื่อใช้เวลาพักผ่อนหย่อนใจกับสื่อมวลชนให้ได้ประโยชน์ไปในตัวด้วย ถ้าสื่อมวลชนให้ข่าวผิด ๆ เด็กและเยาวชนก็จะยึดถือข่าวผิดสำหรับการวิพากษ์วิจารณ์และตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ สื่อมวลชนให้ความรู้รอบตัวหนักไปทางใด เด็กและเยาวชนก็จะมีความรู้หนักในทางด้านนั้น (กิริติ บุญเจือ 2519 : 110-111) ทางด้านสื่อมวลชนเองก็มีปัญหาว่าจะต้องตอบสนองความสนใจและความต้องการของประชาชนเพื่อให้ได้รับความนิยมนิยมชมชอบ เพราะนั่นหมายถึงผลกำไรในกิจการของตน บ่อยครั้งที่ความต้องการของ

ประชาชนไม่ตรงกับเป้าหมายและอุดมการณ์ของสื่อมวลชน สื่อมวลชนจึงจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณ สำหรับตัดสินใจว่าในกรณีที่มีปัญหา จะตัดสินใจและปฏิบัติอย่างไร สื่อมวลชนจึงเปรียบได้กับคาบสองคม ซึ่งผู้ใช้จะต้องสำนึกในความรับผิดชอบอย่างมาก

บทบาทที่สำคัญของสื่อมวลชน จะต้องเสริมสร้างความรู้และให้การศึกษาแก่มนุษย์ที่อยู่ในสังคมให้ได้รับประโยชน์มากที่สุด หน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของสื่อมวลชนก็คือ การยกระดับการศึกษาของคนในสังคมให้สูงขึ้น ให้สามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์ไปประกอบอาชีพตามควรแก่สภาพ (ศาสตราจารย์ จิตนะ 2528 : 3) แต่การใช้ทรัพยากรสื่อมวลชนที่มีอยู่นี้ยังมีได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมเท่าที่ควร ดังนั้นครูจึงต้องทำหน้าที่หาวิธีการให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมโดยใช้สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่จะให้ครูและนักเรียนได้เกิดความรู้ มีประสบการณ์ เป็นพื้นฐานทางความคิด ความเข้าใจ ที่จะนำไปสู่การปลูกฝังทัศนคติ ตลอดจนเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในสังคมให้เป็นไปในด้านที่พึงปรารถนาได้ (รวีวรรณ ประกอบผล 2523 : 1-2)

หนังสือพิมพ์นับว่าเป็นสื่อมวลชนชนิดหนึ่งที่ใกล้ชิดกับเยาวชน ซึ่งมีข้อได้เปรียบกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ในด้านของความเชื่อถือ สามารถให้ความมั่นใจต่อผู้รับข่าวสารในสิ่งที่อ่านได้มากกว่าสื่อที่ได้ยิน ในด้านความสมบูรณ์หนังสือพิมพ์ก็ให้ข่าวสารได้มากกว่าสื่ออื่น ด้านการอ้างอิงสามารถใช้เป็นหลักฐานยืนยันได้ เพราะมีการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษร และในด้านการย้าสามารถกระตุ้นให้มวลชนเกิดอารมณ์ร่วมในการเสนอข่าวสารเดียวกันติดต่อกันหลายครั้ง หรือมีรายละเอียดเพิ่มเติมก็ทำได้ (Hadley Read 1972 : 125-126)

หนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยช่วยส่งเสริมให้เกิดความสมคูลย์ เพราะเป็นสื่อมวลชนที่มีอิสระมาก ส่วนใหญ่เอกชนเป็นเจ้าของดำเนินงานจึงสามารถเป็นปากเสียงแทนประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ที่สะท้อนความคิดเห็นของประชาชนให้รัฐบาลได้ทราบ เป็นสื่อกลางความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและประชาชน ช่วยขจัดช่องว่างต่าง ๆ ในสังคมที่เกิดขึ้น ปลูกฝังหรือเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ และป้องกันความขัดแย้งในกลุ่มชนเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ตลอดจนการจูงใจและเร่งเร้า ความรู้สึกที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญทุก ๆ ด้าน หนังสือพิมพ์เปรียบเสมือนเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่

รัฐบาลใช้เพื่อให้เข้าถึงประชาชนได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญของหนังสือพิมพ์ในขณะนี้เป็นอย่างมาก และมักใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือในการแถลงนโยบายแก้ความขัดแย้งหรือความรู้สึกที่ไม่ดีของประชาชนที่มีต่อฝ่ายปกครองให้หมดสิ้น รัฐบาลในปัจจุบันจึงเปิดโอกาสให้หนังสือพิมพ์นำข่าวราชการไปเสนอ มีการประชุมนักหนังสือพิมพ์เพื่อให้สัมภาษณ์แถลงนโยบายชี้แจงรายละเอียดในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้เข้าใจโดยทั่วถึง เพราะหนังสือพิมพ์สามารถแพร่หลายไปได้ทุกหนทุกแห่งที่การคมนาคมไปถึง (กองบัญชาการทหารสูงสุด 2526 : 2)

เนื่องจากหนังสือพิมพ์สามารถให้รายละเอียดได้มากกว่าสื่อมวลชนอื่น ๆ และยังสามารถติดตามข่าวได้เสมอหากมีเนื้อหาดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีคุณสมบัติที่จะสามารถโน้มน้าวชักจูงใจให้ผู้อ่านมีความคิดคล้อยตามไปได้ (รัตนา พุ่มไพศาล 2522 : 12) เด็กและเยาวชนในปัจจุบันก็ได้ตระหนักถึงคุณค่าของหนังสือพิมพ์และให้ความสนใจเป็นอย่างมาก จากการวิจัยของสุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ้มไพโรจน์ (2526 : 43) เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กและเยาวชนถึง 99.3% นิยมอ่านหนังสือพิมพ์อย่างมาก สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กและเยาวชนก็คือ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ดังนั้นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยผ่านสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ จึงเป็นสิ่งที่เน้นประโยชน์อย่างยิ่งหากใช้ในทางที่ถูกต้อง

แต่ทุกวันนี้หนังสือพิมพ์อยู่รอดด้วยผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จนอาจมีส่วนทำลายค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีของชาติ ในเรื่องของผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนก็นับเป็นประเด็นสำคัญ เพราะการเสนอเนื้อหาข่าวบางประเภทมิได้เป็นการสร้างสรรค์สังคม กลับเป็นการซ้ำเติมหรือแสดงเทคนิควิธีการการกระทำผิด เป็นการทำให้ความรู้สึกของเยาวชนด้านชา เนื่องจากไม่สามารถแยกแยะความผิดความถูกได้ แต่จดจำและคิดว่าเรื่องที่เสนอนั้นเป็นเรื่องธรรมดาของสังคม จนอาจมองไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งที่การพัฒนาจริยธรรมของเด็กและเยาวชนเป็นงานหนึ่งของรัฐบาลตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และตามความเห็นของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ได้ระบุค่านิยมพื้นฐานอันหนังสือพิมพ์จะต้องมีบทบาทในการปลูกฝังและส่งเสริมอยู่ 9 ประการคือ การประหยัด ความ

ขยันหมั่นเพียร ความมีสติปัญญา การพึ่งตนเอง ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การยึดมั่นใน
คุณธรรมและศีลธรรม ความมีวินัยและความรักชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
2526 : 1-3)

ดังนั้นการที่จะส่งเสริมจริยธรรมให้เยาวชนไทยมีคุณภาพเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมได้
การใช้สื่อมวลชนที่เป็นหนังสือพิมพ์ก็เป็นวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนได้ การวิจัยครั้งนี้จึง
ได้ศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ศึกษาว่าจริยธรรม
ด้านใดที่หนังสือพิมพ์ได้เผยแพร่และให้การส่งเสริมมาก รวมทั้งศึกษาทัศนคติค่านิยมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นด้วยว่า จริยธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดและเรียนรู้จากสื่อหนังสือพิมพ์นั้นจะ
ทำให้ตนเองได้เปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมไปเช่นไร เพื่อจะได้ขยายขอบเขตของการ
นำเสนอสาระหรือข่าวที่ให้การส่งเสริมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในหนังสือพิมพ์รายวัน
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับเนื้อหาด้าน
จริยธรรมในหนังสือพิมพ์รายวัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาด้านจริยธรรมในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการ-
การวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้ระบุค่านิยมอันหนังสือพิมพ์พึงจะต้องมีบทบาท
ในการปลูกฝังและส่งเสริม แบ่งออกเป็น 9 ประการ คือ

- 1.1 การประหยัด
- 1.2 ความขยันหมั่นเพียร
- 1.3 ความมีสติปัญญา
- 1.4 การพึ่งตนเอง
- 1.5 ความรับผิดชอบ
- 1.6 ความสามัคคี

- 1.7 การยึดมั่นในคุณธรรมและศีลธรรม
- 1.8 ความมีวินัย
- 1.9 ความรักชาติ
2. การวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ครั้งนี้ จะวิเคราะห์เฉพาะหนังสือพิมพ์จำนวน 4 ชื่อฉบับคือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชนและบ้านเมือง
3. หนังสือพิมพ์รายวันที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้หนังสือพิมพ์ที่ออกวางจำหน่ายในระหว่างวันที่ 24 มกราคม ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2530
4. เนื้อหาหนังสือพิมพ์รายวัน จำแนกเป็น 8 ประเภทคอลัมน์คือ ข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ บทบรรณาธิการ บทความ ข่าวสังคม นวนิยาย เรื่องเด็กและเยาวชน และการ์ตูน
5. หนังสือพิมพ์รายวันชื่อฉบับที่มีจำหน่ายวันละหลายกรอบ จะนำมาศึกษาเฉพาะกรอบหลังสุดเท่านั้น
6. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความคิดเห็น เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนที่สุ่มได้ในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เนื้อหาจริยธรรมทั้ง 9 ด้านตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่แบ่งไว้ สามารถครอบคลุมจริยธรรมต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาได้
2. นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียน ที่มีขนาดโรงเรียน สถานที่ตั้งในกรุงเทพมหานคร ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการได้รับอิทธิพลจากหนังสือพิมพ์
3. การกล่าวถึงจริยธรรมต่าง ๆ จะแสดงออกได้โดยการกล่าวเป็นคำที่สามารถจัดเป็นกลุ่มของจริยธรรมด้านต่าง ๆ ได้ และแสดงออกโดยภาพ เหตุการณ์ สถานการณ์ ที่ระบุถึงจริยธรรมในแต่ละด้าน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

- จริยธรรม** หมายถึง แนวทางในด้านการประพฤติ การปฏิบัติ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ซึ่งเป็นมาตรฐานของสังคมอันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์ของสังคมไทยในปัจจุบัน ในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งจริยธรรมออกเป็น 2 ลักษณะคือ จริยธรรมด้านบวก เป็นการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม และจริยธรรมด้านลบ เป็นการส่งเสริมให้ประพฤติในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม (สมพร เทพสิทธิ์ 2525 : 1-2) ในการนี้จะศึกษาจริยธรรมที่เกี่ยวกับการประหยัด ความขยันหมั่นเพียร ความมีสติปัญญา การพึ่งตนเอง ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การยึดมั่นในคุณธรรมและศีลธรรม ความมีวินัย และความรักชาติ
- การวิเคราะห์เนื้อหา** หมายถึง เทคนิคการวิจัยสำหรับแยกแยะแจกแจงเนื้อหา การสื่อสารที่ปรากฏและเผยแพร่ออกเป็นจำนวนที่วัดได้เป็นวิธีที่มีแบบแผนกฎเกณฑ์ ขั้นตอนที่แน่นอน ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถนำมาเปรียบเทียบระหว่างกันได้
- หนังสือพิมพ์** หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่รวบรวมและบรรจุไว้ด้วยข่าวสาร บทความ บทวิจารณ์ สารคดี บันเทิง ภาพประกอบ ฯลฯ โดยมีกำหนดออกเป็นประจำทุกวัน โดยสม่ำเสมอ ในที่นี้หมายถึง หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่พิมพ์ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชนและบ้านเมือง

ข้อจำกัดของการวิจัย

ถ้าเนื้อหาข่าวระบุค่าสำคัญที่ตรงกับหัวข้อจริยธรรมอย่างเด่นชัด ผู้วิจัยจะนำมาปรับใช้คำที่ใกล้เคียงแทน เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการชี้แนะ (Cueing) อันจะทำให้ข้อมูลที่ได้เบี่ยงเบนไป แต่อาจทำให้เนื้อหาข่าวที่ใช้ในแบบสอบถามไม่ตรงกับเนื้อหาข่าวจริงที่นำมาตีพิมพ์ไปบ้าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้เห็นสภาพโดยทั่วไปในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรมของหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูลเพื่อการอ้างอิงในการวิจัย
2. ให้หนังสือพิมพ์รายวันทราบบทบาทของตนเอง และใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับด้านจริยธรรม เพื่อที่จะได้เพิ่มบทบาทในด้านดังกล่าวของหนังสือพิมพ์ให้มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและเยาวชนของชาติ
3. ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมจริยธรรมทราบถึงความสำคัญ และบทบาทสำคัญของหนังสือพิมพ์รายวันในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเยาวชน ซึ่งนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการใช้สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์รายวันได้
4. ทำให้ทราบความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับเนื้อหาด้านจริยธรรมที่ได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย